

Claudia Granqvist

KUN OMA TULEVAISUUS ON AUKI

Tulevaisuudennäkymien hahmottamisen yhteys
yliopisto-opiskelijoiden opiskelumotivaatioon

Kasvatustieteiden ja kulttuurin tiedekunta
Kandidaatintutkielma
Joulukuu 2023

TIIVISTELMÄ

Claudia Granqvist: Kun oma tulevaisuus on auki. Tulevaisuudennäkymien hahmottamisen yhteys yliopisto-opiskelijoiden opiskelumotivaatioon.

Kandidaatintutkielma

Tampereen yliopisto

Elinikäinen oppiminen ja kasvatus

Joulukuu 2023

Tämä tutkimus tarkastelee yliopisto-opiskelijoiden opiskelumotivaatiota tulevaisuuden työnkuvan epätietoisuuden näkökulmasta. Elinikäisen oppimisen ja kasvatuksen yliopistotutkinnon suorittamisen tavoiteaikataulu on viisi vuotta. Näin ollen tutkinnon suorittaminen vaatii pitkäjänteistä työskentelyä ja opiskelumotivaatiota tutkinnon loppuun saattamiseksi.

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, millä tavoin opiskelijat motivoituvat opintoihinsa, kun he eivät tiedä tulevaisuuden työnkuvaansa. Tutkimus on toteutettu laadullisena tutkimuksena. Aineisto on kerätty haastattelemalla kolmea kandidaattivaiheen opiskelijaa, jotka opiskelevat elinikäisen oppimisen ja kasvatuksen tutkinto-ohjelmaa Tampereen yliopistossa. Tutkinto-ohjelmassa opiskelijoiden tulee laatia oma opintopolkunsaa. Näin ollen opiskelijoiden täytyy ottaa vastuuta kasvavan asiantuntijuuden kehittämisessä.

Teoreettisina lähtökohtina tarkasteltiin ensin sisäistä ja ulkoista motivaatiota. Sen jälkeen avattiin itseohjautuvuuden ja minäpystyvyyden käsitteet. Tutkimuskysymykset muodostettiin teoreettisista lähtökohdista. Aineiston analyysi toteutettiin teoriaohjaavalla sisällönanalyyysillä.

Keskeiset tutkimustulokset osoittivat tämän tutkimuksen vahvistavan aikaisempaa tutkimusta motivaation ja itseohjautuvuuden välisestä yhteydestä. Tuloksista nousi sisäisen motivaation yhteys itseohjautuvuuteen. Vastaavaa yhteyttä ei havaittu ulkoisessa motivaatiossa. Tämän tutkimuksen valossa opintosuuntaan ensisijaisesti hakeneet olivat sisäisesti motivoituneempia, kuin toissijaisesti tutkinto-ohjelmaan hakeneet. Tulevaisuuden epätietoisuuden voidaan katsoa olevan yhteydessä siihen, että oma asiantuntijuuskuva mielletään hyvin kaukaisena. Opintojen jälkeistä asiantuntijuutta ei näin ollen itsessään pidetä motivoivana näkökulmana. Opiskelukontekstissa epätietoisuus ei tutkimustulosten mukaan näyttäyty minäpystyvyyden näkökulmasta motivaatiota heikentävänä tekijänä.

Tulevaisuudessa aiheesta voisi toteuttaa lisätutkimusta kvantitatiivisin tutkimusmenetelmin. Jatkotutkimuksena voisi tutkia, mikä motivoi hakijoita hakeutumaan elinikäisen oppimisen ja kasvatuksen koulutusohjelmaan. Jatkotutkimuksen avulla olisi mahdollista tarkastella, onko tutkinto-ohjelmaan hakeutumisen syillä yhteyttä motivoitumiseen opinnoissa.

Avainsanat: motivoituminen, sisäinen ja ulkoinen motivaatio, itseohjautuvuus, minäpystyvyys, tulevaisuus, epätietoisuus

Tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin Originality Check -ohjelmalla

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	4
2	TEOREETTINEN VIITEKEHYS	6
2.1	SISÄINEN JA ULKOINEN MOTIVAATIO	6
2.2	ITSEOHJAUTUVUUS OPINNOISSA	8
2.3	MINÄPYSTYVYYS	9
3	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	11
3.1	TUTKIMUSONGELMA JA -KYSYMYKSET	11
3.2	AINEISTON KERUU	11
3.3	AINEISTON KÄSITTELY JA ANALYYSI	12
4	TULOKSET	15
4.1	OPISKELIJOIDEN MOTIVOITUMINEN SISÄISESTI JA ULKOISESTI	15
4.2	OPISKELIJOIDEN ITSEOHJAUTUVUUDEN NÄYTTÄYTYMINEN	17
4.3	MINÄPYSTYVYYDEN KOKEMINEN	19
5	POHDINTA	21
5.1	TUTKIMUSTULOSTEN POHDINTA	21
5.2	EETTISYYS JA TUTKIMUKSEN LUOTETTAVUUS	23
5.3	MAHDOLLISTA JATKOTUTKIMUSTA	25
	LÄHTEET	27
	LIITTEET	29

1 JOHDANTO

Nykypäivän mediassa on hyvin trendikästä puhua manifestoinnista. Dixon, Hornsey ja Hartley (2023) määrittelevät manifestoinnin kykynä houkutella menestystä elämässä positiivisen itsepuheen, visualisoinnin ja symbolisten toimien avulla. Manifestointi näyttyy nykymediassa hyvin positiivisessa valokeilassa ja ihmisiä suorastaan kannustetaan omien tulevaisuuskuvien piirtämiseen positiivisten myötävaikutusten saavuttamiseksi. Unelmakarttoja on varmasti inspiroivaa piirtää, jos unelmia on. Kuinka puolestaan ne henkilöt, joilla omasta tulevaisuudesta ei vielä ole piirtynyt ihannekuvaa? Korkeakouluopiskelijat ovat kohderyhmänä heitä, jotka kyseisessä elämänvaiheessaan parhaillaan valmistavat itseään tulevaisuuden asiantuntijuuteen ja ammattiin. Ajatus tämän tutkimuksen toteuttamiselle lähti liikkeelle manifestoinnin ihannoinnin ajankohtaisuudesta, mutta käsite itsessään ei tule olemaan muuten tutkimuksen kannalta keskeinen.

Useat koulutusohjelmat sisältävät kohtalaisen selkeät suuntaviivat sille, minkälaiseen työnkuvaan tai ammattiin opinnot suoritettuaan valmistuu. Sen myötä monilla opiskelijoilla onkin mahdollisuus tukeutua ajatukseen siitä, että annetut opinnot suoritettuaan voi päätyä ammattiin, josta korkeakouluun hakiessa oli haaveillut. Näissä tapauksissa opintojen jälkeinen päämäärä voi jo itsessään toimia merkittävänä motivaatiotekijänä opiskeluvuosille. Ajatus itsestä oman alansa asiantuntijana saattaa toki olla kaukainen ajatus opiskelijoille alasta riippumatta. Voisi kuitenkin ajatella esimerkiksi luokanopettajaopiskelijoiden voivan luottaa siihen, että opintojen valmis runko valmistelee heitä kohti pätevyyttä ammattiin ja alan asiantuntijuuteen.

Tulen tässä tutkimuksessa tutkimaan sitä, mikä saa opiskelijat motivoitumaan opintoihinsa, kun he eivät tiedä tulevaisuutensa työnkuvaa, tai mitä työelämän

tavoitetta kohti he opiskelevat. Tutkimukseni aineisto on kerätty haastattelemalla kolmea kandidaattivaiheen opiskelijaa, jotka opiskelevat elinikäisen oppimisen ja kasvatuksen tutkinto-ohjelmaa Tampereen yliopistossa. Taustoittaakseni tutkimukseen valittujen opiskelijoiden opintosuuntaa, on olennaista tuoda esille opintosuunnan rakenne ja laajat työllistymismahdollisuudet. Verrattuna muihin kasvatustieteiden koulutusohjelmiin, sisältyy elinikäisen oppimisen ja kasvatuksen opintosuuntaan runsaasti vapaasti valittavia opintoja, joiden myötä opiskelijat itse ohjaavat omaa asiantuntijuuttaan kohti työelämävalmiuksia. Tavoiteaikataulussa tutkinnon suorittaminen kestää viisi vuotta. Tutkinto-ohjelmasta valmistutaan kasvatustieteiden maisteriksi, mutta selkeää ammattinimikettä, kuten luokanopettaja tai varhaiskasvatuksen opettaja, ei samalla tavalla saavuteta.

Kun opiskelija sitoutuu useammaksi vuodeksi valitsemansa tutkinto-ohjelman suorittamiseen, on jonkin motivoitava tutkinnon loppuun saattamiseksi. Tämän tutkimuksen tavoitteena on tutkia, kuinka opiskelijat motivoituvat opintoihinsa, kun he eivät tiedä mitä työnkuvaa opinnoillaan tavoittelee.

2 TEOREETTINEN VIITEKEHYS

Tämän tutkimuksen teoreettisena viitekehysenä toimii motivaatiosta aikaisemmin tehdyt tutkimukset. Opiskelumotivaatiota tutkiessa on mielekästä tutkia motivaation ympärille liitettyjä käsitteitä, jotka voidaan liittää luontevasti juuri opiskelukontekstiin. On keskeistä ymmärtää, että tutkijat esittävät motivaatiosta tehtyjä teorioita eri näkökulmilla ja painotuksilla, eikä motivaatioteorioita voida keskenään arvottaa enemmän oikeiksi tai vääriksi. Sosiokognitiivisten näkemysten mukaan motivaatiota ei voida pitää yksilön vakaana piirteenä, vaan se voi vaihdella tilanteen, kontekstin ja alueen mukaan (Elliot, Dweck & Yeager, 2017, s.314).

Suosiota kerännyt, ja tämän tutkimuksen teoreettiseen viitekehykseen sopivana tutkimuksena toimii Ryanin ja Decin itsemääräämisteoria (self determination theory). Nurmi ja Salmela-Aro (2017) kiteyttävät itsemääräämisteorian sanoman yksinkertaistetusti siten, että ihminen motivoituu vapaudesta päättää itse omista tekemisistään. Valitsin tutkimuksen teoreettiseen viitekehykseen käsiteltäväksi itsemääräämisteorian keskeiset sisäisen ja ulkoisen motivaation käsitteet. Lisäksi käsittelen itseohjautuvuuden ja minäpystyvyyden käsitteitä.

2.1 Sisäinen ja ulkoinen motivaatio

Sisäisen ja ulkoisen motivaation käsitteet ovat vallitseva osa-alue motivaatiotutkimuksen kentällä. Kyseiset käsitteet ovat paljon käytössä myös arkikielessä motivaatiosta puhuttaessa. Ryanin ja Decin (2017) itsemääräämisteorian painotuksena on ajatus siitä, kuinka motiivin lähde tai motiivin laatu ovat olennaisimpia kuin motivaation määrä sinänsä. Teoriassa keskitytään erottelemaan erilaisia motiivityyppejä ja tutkimaan niitä yksilön

kasvuun ja kehitykseen vaikuttavien näkökulmien kautta. Erottelun sisäisen ja ulkoisen motivaation välillä on esitetty olevan teoriapohjan keskeisin motiivien välinen erottelu. (Vasalampi, 2017.)

Ryan ja Deci (2017) esittävät sisäisen motivaation olevan yksi tärkeimmistä evoluution tarjoamista sisäisistä resursseista. Ruohotien (1998) mukaan sisäisestä motivaatiosta on kyse oppimisessa silloin, kun yksilö haluaa omasta sisäisestä halustaan oppia jotain, ilman ulkoisia palkintoja saavutuksistaan. Ryan ja Deci (2017, s.123) esittävät luonnollisen taipumuksen sisäiseen motivaatioon olevan erityisen merkittävä ihmisluonnon piirre, joka on vaikutuksissa laajasti niin ihmisen kognitiiviseen ja emotionaaliseen kehitykseen, kuin myös suorituskyvyn laatuun ja psykologiseen hyvinvointiin. Telanne (1997) esittää Decin (1975) sisäiseen motivaatioon liittyvän ajatuksen siitä, kuinka ihmisen on koettava olevansa vapaa tekemään käyttäytymiseensä liittyviä valintoja. Tässä sisäisen motivaation näkemyksessä ihmisen on nähtävä syiden tietyille käyttäytymiselle johtuvan nimenomaan sisäisistä syistä, kuten omasta halusta (Telanne, 1997).

Ulkoinen motivaatio puolestaan on jonkin ulkopuolisen tuloksen tai palkkion vuoksi toteutettua toimintaa. Tähän voidaan liittää muun muassa ajatus velvollisuudesta toiminnan suorittamiseksi, ulkoinen rangaistus tai jo mainittu palkkio toiminnan suorittamisesta. (Ruohotie, 1998, s.38.) Ryan ja Deci (2017 s. 127) ilmaisevat, kuinka ihmiset ovat taipuvaisia kokemaan palkitsevalta tuntuvan toiminnan nimenomaan ulkoisten palkkioiden kautta. Tämä perustuu siihen, että palkkioiden saaminen on tapahtuma, johon ihmiset suhtautuvat usein myönteisesti. Ihmiset kehittelevät sen vuoksi lähestymistavan toimintaan usein ulkoisten kannustimien ohjailemana sen sijaan, että harjoittaisivat toimintaansa itseään varten tai luontaisen tyytyväisyyden vuoksi (Ryan & Deci, 2017 s.127). Jotta henkilö motivoituisi palkkiosta, on palkkion oltava ensinnäkin tiedossa, sen on oltava yksilölle merkityksellinen ja se on saavutettava nimenomaan tehtävän tosiasiallisesta suorittamisesta. Palkkio ei näin ikään voi olla mitä tahansa. Tapauksissa, jossa edellä mainitut asiat eivät toteudu, ei palkkion saamista pidetä yksilön käyttäytymistä hallitsevana, eli ulkoisen motivaation ohjailemana. (Ryan & Deci, 2017.)

2.2 Itseohjautuvuus opinnoissa

Itseohjautuvuus on ominaisuus, josta voidaan puhua monilla inhimillisen elämän osa-alueilla. Vaikka ihminen pystyy jo suhteellisen nuorena osoittamaan tietyissä olosuhteissa itseohjautuvuuttaan, katsotaan täydellisen itsenäisyyden tai autonomian olevan kypsään aikuisuuteen liitettäviä ominaisuuksia. (Koro, 1993, s.18). Martela & Jarenko (2017, s. 12) määrittelevät itseohjautuvuuden käsitteen henkilön kykyä toimia omaehtoisesti ilman ulkopuolisen ohjauksen ja kontrollin tarvetta. He korostavat sitä, kuinka henkilön itsemotivoituminen on perusta itseohjautuvuuden kyvyille. Motivaatio nouseekin keskeiseksi käsitteeksi myös itseohjautuvuuden keskustelussa.

Martela ja Jarenko (2017) ilmaisevat, kuinka ihmisellä tulee olla päämäärä, eli käsitys siitä, mitä kohti hän itseohjautuu. Kyseinen näkökulma on tämän tutkimuksen kannalta mielenkiintoinen, sillä jokin kuitenkin ohjaa opiskelijoita eteenpäin, vaikka isoa kuvaa opintojen jälkeisestä päämäärästä ei tutkimuksenaineiston kohderyhmällä ole selvillä. Tutkimukseni kannalta mielenkiintoinen pohdinta on myös Savaspuuron (2019) esittämä näkökulma ”vapaus vai vankila”. Hän esittää väitteen siitä, kuinka vapaudesta itseohjautua voi muodostua vankila, jos ei tiedä, mitä vapaudellaan tekisi.

Motivaation ja päämäärän lisäksi itseohjautuvuuden koostumiselle katsotaan olevan muitakin osatekijöitä. Hilden ja Härmälä (2015) tuovat esille Vesisenahon (1998) näkemyksen siitä, kuinka itseohjautuvuuden rakentumisen katsotaan perustuvan neljälle eri ulottuvuudelle. Ensimmäisenä ulottuvuutena esitetään vastuullisuus ja halu oppia. Sisäisen motivaation katsotaan olevan yhteydessä itseohjautuvuuteen ja tätä ajatusta ensimmäisessä ulottuvuudessa korostetaan. Tällä viitataan siihen, että oppijan on oltava kiinnostunut opiskeltavasta asiasta ja haluaa oppia, ilman toivetta ulkoisesta palkkiosta tai pelkoa rangaistuksesta (Hilden & Härmälä, 2015, s.22). Toisena ulottuvuutena Hilden ja Härmälä (2015) esittelevät Vesisenahon (1998) näkemyksen luovasta ja itsenäisestä ongelmanratkaisusta osana itseohjautuvuutta. Tähän on liitetty ajatukset muun

muassa oppijan avoimuudesta uusille haasteille, sekä valmius uusien ratkaisuiden kokeilulle perinteisten ratkaisuiden sijaan. Avoimuuden myötä itseohjautuvan oppijan katsotaan olevan kykeneväinen sietämään epävarmuutta, sekä kohtaamaan eteen tulevat ongelmat uusina haasteina sen sijaan, että niiden katsottaisiin olevan oppimisen esteitä (Hilden & Härmälä, 2015). Kolmantena itseohjautuvuuden muodostumisen ulottuvuutena esitetään itsenäisyyden ja varmuuden ulottuvuus. Tähän liittyy muun muassa kyky palautteen vastaanottamiseen, oman työn arvioimiseen sekä valintojen ja muutosten tekeminen oppimisen edellytysten osalta tarpeiden mukaan. Neljäs ja viimeinen ulottuvuus, jonka Hilden ja Härmälä (2015) tuovat Vesisahon (1998) näkemyksistä ilmi, on oppijan itseluottamus. Se, että oppija kykenee hakemaan ja käyttämään joustavia ratkaisumalleja, liittyy itseluottamukseen. Omaan toimintaan uskominen on perusta erilaisten ratkaisumallien toteuttamiselle (Hilden & Härmälä, 2015).

Savaspuro (2019) kiteyttää tiiviisti itseohjautuvuuden haasteet ilmaisemalla, kuinka itseohjautuvuuden toteuttamiseksi henkilöltä vaaditaan hyvää itsetuntemusta ja -luottamusta, oma-aloitteisuutta, päämäärätietoisuutta, sekä kykyä kantaa vastuuta, tehdä itsenäisiä päätöksiä, priorisoida sekä delegoida. Kyseinen lista korostaa merkittävästi motivaation merkitystä. Vaikka itseohjautuvuus mielletäänkin usein länsimaisten ihanteiden ja arvojen ominaisuutena, ei sen toteuttaminen ole itsestään selvää tai aina helppoa.

2.3 Minäpystyvyys

Prat-Sala ja Redford (2010) esittävät Banduran (1986, 1997) ilmaisun minäpystyvyydestä käsitteenä, jolla tarkoitetaan henkilön uskoa omiin kykyihinsä suoriutua tietyistä tehtävistä. Omat käsitykset itsestä ja omista mahdollisuuksistaan ovat merkittävä osatekijä vaikuttamassa ihmisen motivaatioon ja motivoitumiseen. Kattilakoski (2007) viittaa opiskelumotivaatioon ilmaisemalla, ettei se ole irrallinen ilmiö, vaan vahvasti kytköksissä muun muassa opiskelijan persoonallisuuteen, sekä hänen itsensä asettamiin tavoitteisiin ja

päämääriin. Hän korostaa, kuinka opiskelumotivaation kannalta keskeisiä tekijöitä ovat nimenomaan yksilön käsitykset itsestään, sekä luottamuksesta omaan kykyihin. Nuutila ym., (2020) esittävät tutkimuksessaan minäpystyvyyden altistavan opiskelijoita työskentelemään kovemmin, jatkamaan pidempään ja käyttämään enemmän vaivaa ylittäessään esteitä saavuttaakseen akateemiset tavoitteensa. Banduran (1997, s.423) mukaan pystyvyykokemukset ennustavat yksilön uravaihtojen valikoiman perustuen sille, mitä yksilö pitää mahdollisena itselleen.

Minäpystyvyyden käsite saatetaan herkästi sekoittaa itseluottamukseen. Lyons ja Bandura (2019) ilmaisevat, kuinka minäpystyvyyteen liittyy sinnikkyuden ja ponnistelun elementit, joita puolestaan itseluottamukseen ei välttämättä liity. He esittävät, kuinka sinnikkyuden ja ponnistelun kaltaiset motivaatio-ominaisuudet ovat vuorovaikutuksessa itsesäätelävän oppimisen prosessien kanssa ja auttavat omaksumaan kasvun ajattelutapaa. Minäpystyvyyden kokemus ja siihen liittyvien sinnikkyuden ja ponnistelun katsotaan tukevan todennäköisesti myös henkilön kiinnostusta tehtävien suorittamiseen (Nuutila ym. 2020). Ponnistelun ja positiivisten kokemusten myötä syntynyt kiinnostus voi puolestaan olla vaikutuksissa itseluottamuksen lisääntymiseen ja keskittymiskykyyn. Elliot, Dweck ja Yeager (2017, s.321) esittävät Banduran (1997) näkemyksen siitä, kuinka uskomukset minäpystyvyydestä voivat vaikuttaa opiskelijoiden kykyyn hallita tunteitaan, kuten stressiä, ahdistusta, tai masentuneisuutta.

Minäpystyvyyden katsotaan olevan jopa niin merkittävä voimavara, että se voi erottaa kaksi muuten toistensa kanssa saman tasoista ihmistä toisistaan. Onkin tutkittu, että ihmisen motivaatio, tunnetilat, sekä teot perustuvat jopa enemmän ihmisen uskoon omista kyvyistään, kun todellisiin taitoihin (Bandura, 1995, s.2). Kasvatustieteiden kentällä minäpystyvyyden on tutkimusten mukaan osoitettu olevan positiivisessa yhteydessä muun muassa akateemiseen suorittamiseen, akateemiseen motivaatioon, sekä itsesäätelävään oppimiseen (Prat-Sala & Redford, 2010).

3 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

3.1 Tutkimusongelma ja -kysymykset

Tämän tutkimuksen tavoitteena on tutkia, kuinka opiskelijat motivoituvat opintoihinsa opintojen jälkeisen päämäärän ollessa avoinna. Tutkimus toteutettiin laadullisena tutkimuksena ja kohderyhmäksi tutkimukseen valikoitui kandidaattivaiheen opiskelijat elinikäisen oppimisen ja kasvatuksen tutkinto-ohjelmasta. Kuten todettu, kyseisestä kasvatustieteiden koulutusohjelmasta ei valmistuta esimerkiksi luokanopettajaopiskelijoiden tavoin tiettyyn ammattiin, vaan on opiskelijasta itsestään, ja hänen tekemistään valinnoistaan kiinni, minkälaiseen työnkuvaan hän itseään valmistelee. Näiden kyseisten opintosuuntaan liittyvien tekijöiden vuoksi koin erityisen mielenkiintoiseksi lähteä tutkimaan juuri elinikäisen oppimisen ja kasvatuksen opiskelijoita.

Tutkimuskysymykset ovat laadittu teoreettisen viitekehyksen pohjalta. Kysymysten asettelu kulkee samassa linjassa teoreettisessa viitekehysessä esitettyjen osioiden kanssa. Tutkimuskysymykset ovat:

1. Miten opiskelijoiden motivaatio näyttäytyy?
2. Millaista on opiskelijoiden itseohjautuvuus?
3. Kuinka opiskelijat kokevat oman minäpystyvyytensä?

3.2 Aineiston keruu

Tutkimukseni aineisto kerättiin haastattelemalla kolmea opiskelijaa. Sen lisäksi, että opiskelijat valittiin tutkimukseen saman opintosuunnan sisältä, rajautuivat haastateltavat kandidaattivaiheen opiskelijoiksi. Haastateltavaksi valittiin

opiskelijoita, jotka tutkimuksen tavoitetta edistään ovat heitä, kenellä valmistumisen jälkeinen työnkuva on vielä pohdinnassa.

Haastattelut toteutettiin jokaisen haastateltavan kohdalla henkilökohtaisesti ja etäyhteyksin Teams-sovellusta hyödyntäen. Ennen itse haastattelutilannetta jaoin tutkimukseen osallistujille tietosuojalomakkeen, jonka lisäksi selvensin tutkimukseen osallistumisen periaatteita sekä osallistujille kuuluvia oikeuksia. Sähköisesti toteutetut haastattelut tallennettiin omaa jatkotyöskentelyäni varten. Haastatteluiden tallentaminen oli tutkimukseen osallistuneille entuudestaan tiedossa.

Haastattelumuodoksi valikoitui puolistrukturoitu teemahaastattelu. Teemahaastattelu itsessään perustuu haastattelukysymysten esittämiseen valmiista kirjallisuudesta valikoitujen teemojen pohjalta. Puhdas teemahaastattelu on usein tyyliltään hyvin vapaamuotoinen, eikä tutkija välttämättä ole ennakkoon miettinyt tarkkoja kysymyksiä etukäteen, tai ilmaise kysymyksiä haastateltaville samassa muodossa (Hyvärinen, Suoninen & Vuori, n.d.). Puolistrukturoidulle haastattelulle ominaista on puolestaan kysymysten muotoilu ennakkoon, ja niiden sekä kysymysten esittäminen jokaiselle haastateltavalle enemmän tai vähemmän identtisesti, kuitenkin säilyttäen vastaamisen vapaamuotoisuuden. (Hyvärinen ym. n.d.).

Haastattelurunko tutkimuksessani oli ennalta määritelty. Olin valikoinut haastattelurunkoon kolme eri teemaa, eli ne teemat, joihin valitut tutkimuskysymykseni perustuvat. Olin laatinut ennakkoon valmiin haastattelurungon ja kysymykset puolistrukturoidun haastattelun tavoin esitettiin lähes identtisesti.

3.3 Aineiston käsittely ja analyysi

Koska laadullisen tutkimuksen tarkoituksena on tutkittavan ilmiön tutkiminen eikä aineiston keskinäinen vertailu, ei myöskään hypoteesien asettaminen

tutkimustuloksille ole ominaista. Tämän tutkimuksen analyysimenetelmäksi valikoitui sisällönanalyysi, eli tarkoituksena oli analyysivaiheessa poimia yhtäläisyyksiä ja eroja haastatteluiden avulla kerätystä aineistosta. Aineiston analyysi toteutettiin abduktiivisesti, eli teoriaohjaavasti. Pysin analyysivaiheessa poimimaan aineistosta ilmaisuja teoreettisen viitekehyksen osioihin, eli sisäiseen ja ulkoiseen motivaatioon, itseohjautuvuuden toteutumiseen, sekä minäpystyvyyteen liittyen. Näin ollen analyysin yläluokat olivat valittu jo etukäteen. Teorialähtöisestä sisällönanalyysistä poiketen pyrin kuitenkin prosessin alkuvaiheessa olla antamatta teorian ohjata tulkintojani liikaa ja keskittymällä siihen, mitä opiskelijoiden puheissa aidosti nousi ilmi. Näin ollen analyysi toteutettiin alussa osin aineistolähtöisesti. Vasta prosessin loppuvaiheessa aineistosta tehdyille löydöksille oli pyrkimyksenä löytää selitystä tai vahvistusta teoriasta.

Ensimmäinen vaihe prosessissa oli haastatteluiden litterointi. Teams- sovelluksessa on hyödynnettävissä toiminto, jonka avulla sovellus muuttaa puhutun sisällön automaattisesti tekstimuotoon. Koin tämän toiminnon osin hyödylliseksi, mutta puhekielisen ilmaisuiden vuoksi ohjelma ei onnistunut toteuttamaan litterointia sanasta sanaan virheettömästi. Tämän vuoksi litteroin haastatteluiden sisällöt vielä kertaalleen itse, samalla jättäen pois sisällön kannalta epäolennaiset ja usein ilmaistut täytesanat. Litteroinnin jälkeen prosessin seuraavana vaiheena oli aineiston pelkistäminen, eli redusointi. Redusoinnissa aineistosta karsitaan kaikki tutkimuksen kannalta epäolennainen pois (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s.92). Poimin aineistosta tutkimuksen kannalta olennaisimmat kohdat värikoodaamalla ne. Lisäksi kirjoitin ilmaisut pelkistettyyn muotoon, kuitenkin säilyttäen tarkasti niiden keskeisen sisällön. Redusoinnin jälkeen prosessin seuraavana vaiheena oli klusterointi, eli vaihe, jossa aineistosta pyritään etsimään samankaltaisuuksia tai eroavaisuuksia kuvaavia käsitteitä (Tuomi & Sarajärvi, 2018). Tässä prosessin vaiheessa yhdistelin samaa tarkoittavat ilmaisut keskenään. Yhdistelin ilmaisuja myös teoriasta johdettuihin yleiskäsitteisiin osioittain, eli mitkä ilmaisut viittasivat sisäiseen ja ulkoiseen motivaatioon, mitkä itseohjautuvuuteen ja mitkä minäpystyvyyteen.

Pidin haastatteluiden toteuttamisessa tärkeänä sitä, että jokainen opiskelijoista sai esitettyä ajatuksensa mahdollisimman kattavasti kuhunkin haastattelussa esitettyyn teemaan liittyen. Tällä varmistin sen, että tutkimuskysymyksiin haetut vastaukset perustuivat jokaisen haastateltavan vastausten pohjalta tehtyihin tulkintoihin.

4 TULOKSET

Tässä luvussa esittelen aineiston analyysistä havaittuja keskeisiä tutkimustuloksia opiskelijoiden motivaation näyttäytymisestä. Tutkimustulokset esitetään järjestyksessä, joka vastaa tutkimuskysymysten asettelun järjestystä.

4.1 Opiskelijoiden motivoituminen sisäisesti ja ulkoisesti

Tutkimukseen osallistuneiden vastauksissa näyttäytyi sekä sisäisen, että ulkoisen motivaation ilmaisuja. Sisäiseen motivaatioon viittaavia ilmaisuja toisteltiin vastauksissa toistuvasti läpi haastatteluiden ja keskimääräisesti sisäinen motivaatio korostui ulkoista motivaatiota enemmän. Yhden haastateltavista puheissa korostui kuitenkin vahvasti ilmaisut myös ulkoiseen motivaatioon, joten keskeiset tutkimustulokset viittaavat näin ollen kumpaankin motivoitumisen muotoon.

Haastateltavista kahden vastauksissa toistui useaan kertaan ilmaisut liittyen omaan mielenkiintoon valittua alaa ja opintojen sisältöjä kohtaan. Opiskelijat kokevat omat vaikutusmahdollisuutensa opintoihin liittyen pitkälti positiivisena asiana.

Mua ainakin just kannustaa ja motivoi opiskelemaan se, että mä voin tehdä tosi vapaasti niitä valintoja eikä kukaan määritä niitä mun puolesta. (O1)

Kun voi tehdä siitä tutkinnosta myös silleen mieleisensä ja vähän niinku sitäkin kautta rakentaa sitä omaa polkua sitten johonkin suuntaan. (O3)

Mulla on nyt mahdollisuus opiskella sitä mitä mä haluan. Kun enää ei olla siellä lukiossa tai peruskoulussa vaan tää kasvatustiede on nyt se mun juttu. Se, että mä tiedän pääseväni nyt oikeasti sitä kohti, vaikka tarkempi kokonaisuus onkin vielä kysymysmerkki. Silti tää on nyt se mun juttu niin se motivoi tosi paljon. (O2)

Sisäistä ja ulkoista motivaatiota tutkiessa oli mielenkiintoista ottaa tutkintaan mukaan näkökulma siitä, mitä asioita opiskelijat pitävät tärkeinä tulevaisuuden työelämää ajatellen, vaikka varsinainen työnkuva ei ole selvillä. Päädyin haastattelukysymyksissäni kysymään, mitä asioita haastateltavat pitävät tärkeänä tulevaisuuden työnkuvassa ja kokevatko he voivansa edesauttaa näiden asioiden toteutumista jo opiskeluvaiheessa.

Tulosten perusteella, opiskelijat arvottivat työssä viihtymisen ja työn mielekkyyden hyvin merkittäviksi asioiksi. Tuloksista ilmeni, kuinka opiskelijat ajattelevat voivansa vaikuttaa tulevaisuuden työnkuvassa viihtymiseen valitsemalla itseä aidosti kiinnostavia opintoja opiskeluvaiheessa. Sisäiseen motivaatioon perustuvien valintojen voidaan tietyllä tapaa ajatella ohjaavan polkua koti itseä aidosti kiinnostavaan asiantuntijuuteen ja työnkuvaan. Vastaajista kaksi ilmaisi tekevänsä valintoja vapaasti valittavien opintojen suhteen pitkälti omien kiinnostuksenkohteidensa pohjalta. He hakeutuvat kursseille, joiden sisällöistä haluavat aidosti oppia.

Jos tietäisi mitä työtä haluaisi opintojen jälkeen tehdä niin sitten pystyisi ehkä vähän paremmin vaikuttamaan työelämässä tärkeiksi pitämiin asioihin. Mutta koitan miettiä esimerkiksi työn viihtyvyyden kannalta siten, että oon yrittänyt ottaa semmoisia opintoja mitkä mua kiinnostaa. Tavallaan ne sit ohjaisivat mua ehkä sellaiseen työhön

tai työn rooliin, joka voisi edesauttaa sitä, että on itsellä mielekästä ja viihtyy. (O1)

Ehkä kuitenkin vahvin ajatus työnteosta on just se, että mä viihdyn mun työssä. Mä oon vähän semmoinen, että jos en mä nauti jossain olemisesta niin en mä sitten siellä ole. (O2)

Kuten jo mainittu, erään haastateltavista vastauksissa korostui korostuvasti ulkoinen motivaatio. Vaurauden ihannointi tulevaisuuden työnkuvaa ajatellen toimii selkeänä motivaatiotekijänä kurssien valinnoille ja niiden myötä oman tulevaisuuden ohjaamiselle tiettyyn suuntaan. Vastauksissa ilmeni asioiden järkeily ja suunnitelmallisuus merkittävästi suoritusnäkökulman kautta. Opintojen tahdikas suorittaminen siirtyäkseen mahdollisimman nopeasti työelämään, ilmaisee ulkoiselle motivaatiolle ominaista palkinnon tavoittelua.

Ajattelen esimerkiksi niin, että ottamalla tähän rinnalle vähän jotain tietyn tyylistä, niin ne valinnat voisi avata ovia kenties yrity maailmaan, jossa on selkeästi ehkä isommat palkat. Samaan aikaan oon tosin aina halunnut mennä semmoinen aitous edellä. Musta tuntuu, että sekin on mulla semmoinen iso motivaatiotekijä, että mä kokisin just oman työni merkitykselliseksi. (O3)

4.2 Opiskelijoiden itseohjautuvuuden näyttäytyminen

Teoreettisessa viitekehysessä toin ilmi Martelan ja Jarengon (2017) näkemyksen siitä, kuinka ihmisellä tulisi itseohjautuvuuden mahdollistamiseksi olla olemassa päämäärä, mitä kohti hän itseohjautuu. Koin näkökulman tämän tutkimuksen aineiston kannalta mielenkiintoiseksi. Oli mielenkiintoista tehdä havainto siitä, kuinka tutkimustulokset osoittavat opiskelijoiden kokevan vahvaa tarvetta päämäärällisen suunnitelmallisuuden luomiselle, vaikka varsinaista päämäärää ei ole.

Kyllä mä oon esimerkiksi nyt jo tulevalle vuodelle suunnitellut kurssit, mutta sitten välillä käy niin, että sinne ei välttämättä pääsekään mihin haluaa. Silloin mä oon kyllä ihan joustava sen suhteen, että jos siellä tulee muutoksia, niin en mä pane pahakseni. Sitten vaan valitsen jotain muuta mikä vähänkin kiinnostaa, kun kuitenkin se vie eteenpäin. (O2)

Itse ajattelen, että se on jotenkin ehkä hyödyllisempää ja motivoivampaa ja työelämän kannalta järkevämpää, että siellä on semmoisia järkeviä kokonaisuuksia, mitkä ehkä sitten tukisivat toisiansa. Siinä mielessä oon halunnut tehdä tosi selkeän polun itselleni mitä kulkea, koska muuten se tuntuu vaan semmoiselta sekamelskalta. (O3)

Kyllä mä oon aika tarkasti katsonut mitä kursseja käyn milloinkin, mutta se toki on eri asia se, saako sitten kaikki suoritettua mitä on aatellut tekevänsä. Mutta on mulla semmoinen niinku alustava suunnitelma. (O1)

Koska alan opiskelijoilla on opinnoissaan runsaasti valinnaisuutta, on itseohjautuvuudella jopa väistämättä merkittävä rooli opintojen suorittamisessa. Haastateltavista opiskelijoista kahden vastauksissa esiintyi korostuvasti positiiviset näkemykset omista vaikutusmahdollisuuksista opintoihin ja niiden suunnitteluun. He toivat ilmi kokevansa omien itsenäisten valintojen motivoivan heitä, sillä omat valinnat perustuvat sisäiseen motivaatioon ja mielenkiintoon valituista kursseista. Erään haastateltavista näkökulma valinnaisuuteen ja vapauteen näyttäytyi täysin päinvastaisena. Kyseisen näkökulman esille tuominen oli tutkimustulosten kannalta mielenkiintoinen.

Mä koen, että jos olisi valmiiksi annettu joku tietty reitti mitä vaikka kokonainen yhtenäinen luokka tekisi, ni sillä lailla tulis myös tietyllä

tapaa semmoinen ryhmäpaineekin saada niitä asioita hoidettua. Silloin myös tietää missä kohtaa sä kuljet. Ehkä en ole itse osannut kääntää tätä valinnaisuutta silleen positiiviseksi jutuksi tässä, että on tosi itsenäistä ja sulla on kaikki valinnat omissa käsissä. Samoin kun kaikki aikataulut omissa käsissä. Mä oon varmaan sellanen opintoneuvojen päänvaiva. (O3)

4.3 Minäpystyvyyden kokeminen

Valitsin haastattelukysymyksiäni muodostaessa lähteä tutkimaan opiskelijoiden kokemuksia minäpystyvyydestä sekä opintojen, että tulevaisuuden asiantuntijuuden näkökulmasta. Tulokset osoittivat opiskelijoiden kokevan ajatuksen omasta pystyvyydestään asiantuntijaroolissa hyvin kaukaisena. Kun omat suuntaviivat eivät ole selvillä, on vaikeaa hahmottaa ajatusta itsestä asiantuntijana. Tuloksista ilmeni kuitenkin myönteisiä näkemyksiä asiantuntijuuskuvan myöhemmälle kehittymiselle. Asenne asiantuntijuuden kehittymisestä opintojen edetessä, tai viimeistään työelämässä oli vastaajilla enemmän optimistinen, kuin epätoivoinen. Motivaation näkökulmasta tulevaisuuden asiantuntijuuskuvaa ei kuitenkaan mielletä erityisen motivoivana tekijänä.

Tällä hetkellä ajatus tuntuu jotenkin ihan hirveän kaukaiselta. Jossain kurssilla oli just silleen, että kuvaile omaa kasvatustieteiden asiantuntijuutta. Mä olin vaan, että siis mitä asiantuntijuutta? Että, ei semmoista ole. Mutta ehkä pikkuhiljaa opintojen myötä saa rakennettua edes jotain pientä asiantuntijuutta. (O1)

No siis suoraan sanottuna ei ollenkaan tunnu siltä, että vois in kutsua itseäni asiantuntijaksi jonain päivänä. Uskon kuitenkin, että viimeistään työelämässä sitä sitten kaiken oppii. Kyllä mä koen että, kun tästä nyt valmistuu ja työelämään siirtyy, niin ehkä siellä

on aika ummikkona pari ensimmäistä vuotta. Mutta että työelämän myötä sitten vähän niinku oppisi. (O3)

Mä kyllä jo tiedän asioista ja etenkin just näistä mitkä mua kiinnostaa. Mutta en mä osaisi vielä aikoihin asennoitua asiantuntijaksi tai saatikka niin, että mä voisin oikeasti soveltaa sitä tietoa mitä mä oon oppinut. (O2)

Vastaajien käsitykset omasta minäpystyvyydestä opiskelun ja esimerkiksi opintoihin liittyvien valintojen suhteen näyttäytyi analyysia tehdessä puolestaan positiivisena. Jokainen vastaajista ilmaisi tekevänsä valintoja opintojen suhteen rohkeasti epäroimättä omia kykyjään ja pystyvyyttään.

Ensisijaisesti on kyllä lähtenyt tosi rohkeasti valitsemaan opintoja ja pääosin otan aina innolla uusia kursseja, mutta sitten just joissakin saattaa tulla vähän semmoisia epäilyksiä, että no mitenköhän ton kanssa nyt käy, mutta just kun oon niin kokeilunhalunen niin kyllä mä haluan aina edes yrittää. (O2)

Perus- ja aineopintojen ohella oon halunnut haastaa itseäni ja ottaa sivuaineeksi sitten vähän ehkä semmoisia hankalampia ja jopa vähän kaukaisiakin juttuja kasvatustieteen nähdessä. Tykkään, että opinnoissa on haastetta ja oon kyllä rohkeasti halunnutkin ottaa semmoisia hankalampia kursseja. (O3)

5 POHDINTA

Tässä luvussa pohdin ensin tutkimuksen keskeisiä tuloksia ja niiden yhteyttä aikaisemmin tehtyihin tutkimuksiin. Sen jälkeen pohdin tutkimuksen etiikkaan ja luotettavuuteen liittyviä näkökulmia. Lopuksi esittelen ajatuksia mahdollisesta jatkotutkimuksesta, jota tämän tutkimuksen pohjalta voisi ajatella toteutettavan.

5.1 Tutkimustulosten pohdinta

Tulosten perusteella voisi tietyllä tapaa ajatella, että selkeän päämäärän puuttumisen vuoksi opiskelijoiden on tukeuduttava sisäisen motivaation ohjailemiin valintoihin, sillä selkeää ulkoista palkintoa esimerkiksi unelmien työstä ei ole. Tutkimustulosten kannalta mielenkiintoinen havainto perustui haastatteluiden esitietoihin. Esitietoihin peilaten yhteishaussa ensisijaisesti elinikäisen oppimisen ja kasvatuksen koulutusohjelmaan hakeneet opiskelijat osoittivat selkeästi sisäistä motivaatiota. Ulkoista motivaatiota osoittanut opiskelija oli puolestaan heistä poiketen hakenut ensisijaisesti täysin toisenlaiseen koulutusohjelmaan. Kyseisen havainnon pohjalta olisi kiinnostavaa toteuttaa jatkotutkimusta kvantitatiivisin menetelmin ja tutkia, kuinka mahdollinen jakauma näyttäytyisi suuremman aineiston valossa.

Ensisijaisesti elinikäisen oppimisen ja kasvatuksen opintosuuntaan hakeneiden opiskelijoiden motivaatio voi mahdollisesti olla sisäistä jo osittain senkin puolesta, että ala päämäärättömyydestä huolimatta on ollut heille ensimmäinen hakukohde. Yliopistosta valmistuminen ja tutkintotodistuksen saamisen voisi jo itsessään ajatella olevan ulkoista motivaatiota edustava palkkio opiskeluvuosien tehdystä työstä, mutta tätä näkemystä haastateltavien vastauksissa ei yleisellä tasolla ilmennyt näiden haastattelukysymysten myötä. Vain yhden

haastateltavista vastauksissa korostui ikään kuin suorituskeskeisyys valmistumisen ja työelämän palkintoa kohti, oli työnkuva sinänsä mikä vain.

Koska, kuten todettu, alan opiskelijoilla valinnaisuutta opinnoissa on runsaasti, on itseohjautuvuus merkittävänä osana opintoja. Pystyin haastatteluun osallistuneiden henkilöiden vastausten pohjalta tekemään havainnon sisäisen motivaation ja itseohjautuvuuden välisestä yhteydestä. Samanlaista yhteyttä ei havaittu ulkoisessa motivaatiossa. Tutkimuksen tuloksista ilmeni opiskelijoiden tarvitsevan alustavia suuntaviivoja opinnoilleen. Tarpeen alustavien suunnitelmien luomiselle voidaan katsoa kenties osana teoriassa esitettyä Martelan ja Jarengon (2017) väitettä siitä, kuinka ihmisellä tulisi olla päämäärä, jota kohti hän itseohjautuu. Sisäisesti motivoituneet opiskelijat osoittivat suunnitelmallisuuden lähtevän heistä itsestään ja heidän omista valinnoistaan. Sen sijaan ulkoista motivaatiota osoittanut opiskelija ilmaisi tuen tarvetta opintojensa suunnittelun ja järjestyksen tueksi. Ohjausta kaipaavan opiskelijan näkökulmasta nousee ajatus Savaspuron (2019) esittämästä ”vapaus vai vankila”-ajatuksesta.

Näin pieneen aineistoon perustuvan laadullisen tutkimuksen pohjalta ei tietenkään voida tehdä yleistyksiä tehtyjen havaintojen suhteen. Tutkimustulosten analyysin myötä voidaan kuitenkin todeta esimerkiksi tutkimuksessa ilmenevän sisäisen motivaation ja itseohjautuvuuden välisen yhteyden olevan samassa linjassa aikaisempien tutkimusten kanssa. Teoreettisen viitekehyksen Hildenin ja Härmälän (2015) esittämässä Vesisenahon (1998) itseohjautuvuuden ulottuvuuksissa esitettiin ensimmäisenä ulottuvuutena vastuullisuus ja halu oppia. Tähän kyseiseen ulottuvuuteen oli liitetty näkemys siitä, että itseohjautuakseen oppijan on oltava kiinnostunut opiskeltavasta asiasta ja haluaa oppia, ilman ulkoista palkkiota tai pelkoa rangaistuksesta. Tähän viitaten voidaan todeta tämän tutkimuksen tulosten vahvistavan aikaisemmin tehtyä tutkimusta.

Opiskelijoiden kokemukset omasta minäpystyvyydestään näyttäytyivät opiskelunäkökulmasta positiivisina motivaation näkökulmasta. Tutkimustulokset osoittavat, että rohkeus valita opintoja omiin kykyihinsä uskoen edesauttaa

polun rakentamista itseä kiinnostavia valintoja kohti. Teoreettisessa viitekehyksessä ilmaisin, kuinka minäpystyvyyteen liittyy sinnikkyys ja ponnistelu tavoitteiden saavuttamiseksi. Nuutila ym. (2020) esittivät sinnikkyuden ja ponnistelun myötävaikutuksena olevan usein kiinnostus tehtävän suorittamiseen. Tutkimustulosten valossa vaikuttaisi siltä, että opiskelijoiden saadessa vaikuttaa opiskeltaviin kursseihin ja oman polun rakentamiseen, kiinnostus on läsnä monesti jo opintoja valitessa. Kun valinnat on alun alkaen saanut toteuttaa haluamaltaan pohjalta, ohjaa tämä jo itsessään opiskelijaa itseä motivoivaan suuntaan. Minäpystyvyys näyttäytyy tutkimustuloksissa rohkeutena lähteä toteuttamaan itseään ja ponnistella itsevalitsemiensa suoritusten eteen.

Kuten jo todettu, opiskelijoiden ajatukset omasta minäpystyvyydestä ja uskosta omaan kykyihin asiantuntijana näyttäytyivät vielä kaukaisina. On ehkä ymmärrettävääkin päämäärättömyyden vaikuttavan minäpystyvyyden käsitykseen itsestä asiantuntijana, kun ei ole käsitystä siitä, mitä isossa kuvassa tavoittelee ja mitä kohti ponnistelee.

5.2 Eettisyys ja tutkimuksen luotettavuus

Tutkimuksen toteuttamisen ehdottomana lähtökohtana on ollut hyvän tieteellisen käytännön toimintavoista huolehtiminen. Tutkimuseettinen neuvottelukunta (TENK) on laatinut ohjeron hyvän tieteellisen käytännön edistämiseksi. Perehdyin ohjeisiin heti tutkimuksen alussa ja noudatin linjauksia tutkimuksen alusta loppuun.

Tutkimuksen alusta lähtien pidin tutkijana ehdottoman tärkeänä, että tutkimukseen osallistuvia tulisi kohdella eettisesti. Koska aineistonkeruu toteutettiin henkilökohtaisten haastatteluiden muodossa etäyhteyksin, tuli useita tekijöitä käydä haastateltavien kanssa läpi heidän osallistumisestaan kunnioittaakseen. Ennen haastattelua lähetin jokaiselle haastateltavalle tietosuojailmoituksen, jonka sisällössä ilmaistiin asioita haastattelumateriaalin

käsittelyyn ja säilyttämiseen liittyen. Samalla tein selvyuden siitä, kuinka osallistujat saivat jättäytyä projektista pois kesken kaiken missä vaiheessa tahansa, jos oma mieli tutkimukseen osallistumisesta syystä tai toisesta muuttuisi. Ilmaisin mahdollisen pois jättäytymisen olevan täysin heidän oma vapaa päätöksensä, enkä tutkijana olisi tullut sitä kommentoimaan. Etäyhteydellä toteutetut haastattelut nauhoitettiin aineiston analyysiä varten. Nauhoittamisesta ilmaistiin vielä kertaalleen ennen sen aloittamista. Tutkimukseen osallistuvien anonymiteeteistä on huolehdittu läpi tutkimuksen.

Tutkimuksen luotettavuuden näkökulmasta on olennaista korostaa tutkimuksen toteutusta kvalitatiivisin menetelmin. Tämän tutkimuksen tutkimustuloksia analysoitiin teoriaohjaavalla analyysimenetelmällä ja tuloksissa oli havaittavissa selkeä yhteys aikaisempiin tutkimuksiin. Tutkimustulokset vahvistivat siten jo aikaisemmin tutkittua yhteyttä muun muassa sisäisen motivaation ja itseohjautuvuuden välillä. Vaikka tuloksista nousikin selkeitä havaintoja aikaisempien tutkimusten tueksi, on keskeistä muistaa tämän tutkimuksen aineiston pieni koko.

Tämän laadullisen tutkimuksen tulosten pohjalta ei voida tehdä yleistyksiä tai johtopäätöksiä elinikäisen oppimisen ja kasvatuksen opintosuunnan opiskelijoiden motivaatiosta yleisesti. Jotta opiskelijoiden motivoitumisesta voitaisiin saada yleistettävää kuvaa, tulisi jatkotutkimusta aiheesta toteuttaa kvantitatiivisin menetelmin. Tähän tutkimukseen valikoitujen opiskelijoiden motivoituminen ilmeni hyvin selkeästi joko sisäistä tai ulkoista motivaatiota edustaen. On kuitenkin keskeistä huomioida tutkimuksen laadullinen toteutus myös analyysin osalta. Laadullinen tutkimus perustuu tutkijan omaan tulkintaan, sillä usein valmiita hypoteeseja ei ole. Eskolan ja Suorannan (1998, s.151) mukaan kvalitatiivisen tutkimuksen luotettavuuden kriteerinä toimiikin pääasiallisesti tutkija itse.

Eskola ja Suoranta (1998, s.154) esittävät Mäkelän (1990) näkökulman siitä, että analyysin kattavuutta voidaan pitää laadullisten tutkimusten yhtenä arviointinäkökulmana. Tällä viitataan siihen, ettei tehtyjä tulkintoja tule perustaa satunnaisiin poimintoihin aineistosta. Pyrin tutkimuksessani tekemään tulkintaa

ja havaintoja nimenomaan isoa kuvaa hahmottaen. Koska en haastattelukysymyksissäni (liite) kysynyt suoraan esimerkiksi sisäisestä ja ulkoisesta motivaatiosta, jäi minulle tutkijana tehtäväksi poimia haastateltavien ilmaisuista viittauksia sisäiseen ja ulkoiseen motivaatioon, kuten yhtä lailla myös itseohjautuvuuteen ja minäpystyvyyteen liittyen. Analyysia tehdessäni pyrin löytämään kokonaisuuksia, antamatta satunnaisille ilmaisuille erityistä painoarvoa.

5.3 Mahdollista jatkotutkimusta

Usein yleisessä yhteiskunnallisessa keskustelussa keskustellaan siitä, kuinka lukio yleissivistävänä koulutuksena antaa ammattikoulun sijaan nuorelle lisäaikaa ammatinvalintaan. Elinikäisen oppimisen ja kasvatuksen tutkinto-ohjelmasta voisi ajatella kenties hieman samalla tavalla. Koska koulutusohjelma ei esimerkkinä käyttämäni luokanopettajan koulutusohjelman tavoin valmista suoraan tiettyyn ammattinimikkeeseen, voi kyseisen tutkinto-ohjelman kautta kenties kokea saavansa tietynlaista lisäaikaa, jos tulevaisuudenkuvat eivät vielä ole selvillä.

Nykypäivän yhteiskunnassa on tavoiteltavaa saada nuoret työelämään mahdollisimman nopeasti. Näin ollen toisen asteen opiskelijoita pyritään ohjaamaan hakeutumaan jatko-opintoihin ilman välivuotia. Tämän tavoitteen edistämiseksi prosessit korkeakoulujen yhteishaussa ovat jatkuvassa muutoksessa ja uusia ratkaisumalleja pyritään jatkuvasti kehittämään. Lieveilmiönä on havaittu nuorten kokemia paineita oman tulevaisuuden tietämisestä ja siitä, mihin tulisi suunnata yhteiskunnan paineistaessa kohti jatko-opintoja. Jatkotutkimuksena olisi mielekästä selvittää kvantitatiivisin menetelmin, mikä motivoi hakijoita hakeutumaan elinikäisen oppimisen ja kasvatuksen koulutusohjelmaan; oman tulevaisuuden tieto, vaiko tietämättömyys? Näin olisi mahdollista selvittää, kuinka suuri osuus hakijoista osoittautuisi olevan tulevaisuudestaan tietämättömiä, ikään kuin lisäaikaa hakemassa. Tutkimuksen

avulla selvitettäisiin, miten tutkinto-ohjelmaan hakeutumisen peruste on yhteydessä opiskelujen aikana koettuun motivaatioon.

LÄHTEET

Bandura, A. (1995). *Self efficacy in changing societies*. Cambridge: Cambridge University Press.

Bandura, Albert (1997). *Self-efficacy: the exercise of control*. New York: W. H. Freeman and Company.

Dixon, L., Hornsey, M. & Hartley, N. (2023). "The Secret" to Success? The Psychology of Belief in Manifestation. Sage Journals.

Elliot, A., Dweck, C. & Yeager, D. (2017). *Handbook of Competence and Motivation: Theory and Application*.

<https://ebookcentral.proquest.com/lib/tampere/reader.action?docID=4837497>

Eskola, J. & Suoranta, J. (1998). *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. Vastapaino. Tampere.

Hildén, R. & Härmälä, M. (2015). Hyvästä paremmaksi– kehittämisideoita kielten oppimistulosten arviointien osoittamiin haasteisiin. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. Opetushallitus.

Hyvärinen, M., Suoninen, E. & Vuori, J. Teoksessa Jaana Vuori (toim.) *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto

<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/laadullisen-tutkimuksen-aineistot/haastattelut/> [Viitattu 30.11.2023]

Kattilakoski, E. (2007). *Yliopisto-opiskelijoiden opiskelumotivaatio ja sen edistäminen*. Pro gradu-tutkielma. Tampereen yliopisto.

<https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/78185/gradu01961.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Koro, J. (1993). Aikuinen oman oppimisensa ohjaajana: itseohjautuvuus, sen kehittyminen ja yhteys oppimistuloksiin kasvatustieteen avoimen korkeakouluopetuksen monimuotokokeilussa. Jyväskylän yliopisto. Jyväskylä.

Lyons, P. & Bandura, R. (2019). *Self-efficacy: core of employee success*. Development and learning in organizations. Braford.

Martela, F & Jarenko, K. (2017). *Itseohjautuvuus – miten organisoitua tulevaisuudessa?* Alma Talent. Helsinki.

[https://verkkokirjahylly-almatalent-fi.libproxy.tuni.fi/teos/BAEBBXTBBAED#/kohta:ITSEOHJAUTUVUUS\(\(20\)/piste:b263](https://verkkokirjahylly-almatalent-fi.libproxy.tuni.fi/teos/BAEBBXTBBAED#/kohta:ITSEOHJAUTUVUUS((20)/piste:b263)

Nuutila, K., Tapola, A., Tuominen, H., Kupiainen, S., Prásztor, A. & Niemivirta, M. (2020). Reciprocal Predictions Between Interest, Self-efficacy, and Performance During a Task. *Sec. Educational Psychology*.

Prat-Sala, M. & Redford, p. (2010). The interplay between motivation, self-efficacy, approaches to studying. *British Journal of Education Psychology*. The British Psychological Society.

<https://bpspsychub-onlinelibrary-wiley-com.libproxy.tuni.fi/doi/pdfdirect/10.1348/000709909X480563>

Ruohotie, P. (1998). *Motivaatio, tahto ja oppiminen*. Edita.

Ryan, R. & Deci, E. (2017). *Self Determination Theory: Basic Psychological Needs in Motivation, Deveploment, and Wellness*. The Guilford Press. New York. London.

<https://ebookcentral.proquest.com/lib/tampere/reader.action?docID=4773318>

Savaspuro, M. (2019). *Itseohjautuvuus tuli työpaikoille, mutta kukaan ei kertonut miten sellainen ollaan*. Alma Talent.

[https://verkkokirjahylly-almatalent-fi.libproxy.tuni.fi/teos/FABBGXDTEB#/kohta:LUKU\(\(20\)1\(\(20\)MIK\(\(c4\)\(\(20\)IHM EEN\(\(20\)ITSE\(\(ad\)OHJAUTUVUUS?:\(Siit\(\(e4\)\(\(20\)puhe,\(\(20\)mist\(\(e4\)\(\(20\)puute/piste:t7X](https://verkkokirjahylly-almatalent-fi.libproxy.tuni.fi/teos/FABBGXDTEB#/kohta:LUKU((20)1((20)MIK((c4)((20)IHM EEN((20)ITSE((ad)OHJAUTUVUUS?:(Siit((e4)((20)puhe,((20)mist((e4)((20)puute/piste:t7X)

Telanne, M. (1997). *Sisäinen motivaatio – Muutamia teoreettisia ja empiirisiä havaintoja*. *Hallinnon tutkimus* 3.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. (2018). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. (Uudistettu laitos) Tammi. Helsinki.

Vasalampi, K. (2017). *Teoksessa Salmela-Aro, K. & Nurmi, J. (toim.) Mikä meitä liikuttaa – motivaatiopsykologian perusteet*. PS-kustannus. Jyväskylä.

<https://www.ellibslibrary.com/reader/9789524517966>

LIITTEET

Haastattelukysymykset:

Esitiedot:

Ikä

Aiempi korkeakoulutausta

Koulutusohjelman ensisijaisuus hakutoiveissa

Sisäinen ja ulkoinen motivaatio:

-Mikä/ mitkä tekijät motivoivat sinua suorittamaan opintoja eteenpäin?

-Koetko suorittavasi opintoja itseäsi varten, vai koetko ulkopuolista painetta?
(Kaverit, perhe, parisuhde)

-Kuinka paljon asetat arvoa seuraaville asioille työelämää ajatellen? Korostuuko joku/ jotkut ylitse muiden?

- a) Työssä viihtyminen
- b) Hyvä palkka
- c) työn arvo muiden silmissä
- d) Työn merkityksellisyys

→ Jatkokysymys:

Koetko, että tekisit/ pystyisit epätietoisuudesta huolimatta tekemään opintojen suhteen valintoja kyseistä tavoitetta kohti? Miten?

-Millä periaatteella teet valintojasi vapaasti valittavista opinnoista?

Itseohjautuvuus:

-Minkälainen kyky sinulla on opintojen suunnitteluun?

→ Oletko tehnyt suunnitelmaa kurssivalinnoista usein pitkälle eteenpäin vai teetkö valintoja hetken mielijohteesta?

-Miten koet opintojen "päämäärättömyyden" vaikuttavan opintojesi suunnitteluun?

(-Näetkö asian positiivisesti vai negatiivisesti?)

-Toivoisitko koskaan, että joku muu voisi tehdä opintoihin liittyviä valintoja puolestasi? Kuinka uskoisit sen vaikuttavan arkeesi?

(esimerkiksi opiskelutahtiisi, stressin kokemiseen?)

-Pohditko paljon sitä, kuinka tekemäsi valinnat vaikuttavat tulevaisuuteesi/ määrittelevät tulevaisuuttasi?

→ Koetko tästä painetta?

-Koetko, että valinnanvapaus tuo sinulle energiaa opiskeluun, vai viekö liika vastuu energiaa?

Minäpystyvyys

-Uskotko omaan kykyihisi opintojen jälkeisessä työelämässä, vaikka vielä työnkuvasta ei ole tietoa?

-Vaikuttaako tulevaisuuden epätietoisuus mielikuvan muodostamiseen itsestä ammattilaisena? Vrt. Jos esimerkiksi opiskelisit nyt lääkäriksi tai suoraan johonkin muuhun ammattiin, uskoisitko tunteiden olevan eri?

-Jätätkö koskaan valitsematta joitain kursseja tai sivuaineita, koska et usko kykyihisi kyseisten opintojen parissa?

-Koetko koskaan huonommuudentunnetta siitä, ettet vielä tiedä mihin opinnoillasi tähtäät?